

Thorvald Staunings tale ved Rigsdagens åbning

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

7. oktober 1941

Sted

Christiansborg

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev af 17. September 1941 indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag. Ved Reskript af 17. September s. A. har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne. Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Rigsdagen samles nu under fortsat Uro i Verden. Vi er begyndt paa det tredie Aar under Krig, og denne er blevet voldsommere i sit Forløb end det, vi for et Aar siden havde for øje.

Danmarks Interesse vil i Fremtiden som hidtil være at medvirke til et fordrageligt og forstaaende Samliv med andre Nationer og i Særdeleshed med vore Naboer, hvorfor man ogsaa forbereder den Tilpasning til nye Former for Samvirken, som Fremtiden vil kræve.

Den danske Rigsdag har allerede i forrige Aar paabegyndt et Samarbejde imellem de Partier, der bygger paa Landets forfatningsmæssige Grundlag, og det

er fremdeles under disse Partiers Samarbejde, at dansk Politik i denne Tid maa formes. Fællesfølelsen i det danske Folk har hidtil dannet en solid Grund for det politiske Liv, og det vil fremdeles være værdifuldt, at denne nationale Samvirken opretholdes.

Da vi forrige Aar aabnede Rigsdagen, imødesaa vi en omfattende Arbejdsløshed som Følge af de svigtende Raastof- og Brændselstilførsler; men da den strenge og langvarige Vinter var forløbet, var der planlagt en Række Beskæftigelsesforanstaltninger, som kaldte paa de arbejdsløse, saaledes at Tallet paa disse svandt ind til at udgøre 4,7 pCt. af de organiserede Arbejdere.

De planlagte Beskæftigelsesforanstaltninger baandlagde til Laan og Tilskud over 500 Mill. Kr., hvortil kommer 48_ Mill. Kr. til Boligbyggeri, og forskellige andre senere baandlagte Beløb. Af de nævnte Beløb er en stor Del ikke forbrugt i det forløbne Aar, og dog har der været betydelig Beskæftigelse. Væsentlige Dele af Beskæftigelsesarbejderne har kunnet udskydes og vil kunne iværksættes i Efteraaret og Vinteren, ganske særligt hvis vi undgaar en Vinter som de to foregaaende.

Regeringens Beskæftigelsesudvalg har imidlertid i Forening med Ministeriernes Embedsmænd beskæftiget sig med forskellige nye Planer, saaledes at vi nu er rustede til at møde Arbejdsløsheden med betydelige Arbejder, der er forberedt.

Arbejdet i Tørvemoserne og forskellige Byggearbejder er standset eller vil standse. En betydelig Del af de ledigblevne Arbejdere vil nu kunne gaa over til andre af Staten iværksatte eller støttede Arbejder.

Ved Grundforbedringsarbejder kan ventes beskæftiget 10000-12000 Arbejdere og muligvis endnu flere, navnlig hvis Vinteren vil tillade Arbejdets Udførelse.

Ved Skovarbejde kan 4000 Arbejdere antagelig finde Beskæftigelse tid over det i Forvejen beskæftigede Antal.

Læplantningsarbejde og Beskæftigelse i Ungdomslejr vil blive fortsat. Af de 25 Mill. Kr., der er stillet til Raadighed til saakaldte Landvindingsarbejder, er kun en mindre Del beslaglagt, medens man flere Steder i Landet beskæftiger sig med meget omfattende Planer, der vil have Bud efter talrige arbejdsløse.

Under den samlede Plan ligger i forskellige Ministerier Planer til en Udgift af 180 Mill. Kr., hvoraf den store Del tænkes udredet af Staten, og efter som Trangen er til Stede, vil i alt Fald en væsentlig Del af disse Arbejder blive iværksat.

Beskæftigelsen i Henhold til Reparationslovene, særlig paa Landet, kan fortsættes en længere Tid, og for Byernes Vedkommende vil Forlængelse af Reparationsloven give forøgede Arbejdsmuligheder.

En Række Stats-Byggearbejder er forberedt til successiv Iværksættelse, efter som Materialer kan fremskaffes, og Undervisningsministeriet søger at fremskynde Skolebyggeriet betydeligt i 1941-42 og 1942-43.

I øvrigt er det stadig af stor Betydning at finde Former, hvorunder Ungdommen ikke blot beskæftiges, men ogsaa faar Adgang til en vis Uddannelse. Det er derfor naturligt, at Undervisningsministeren beskæftiger sig med de foreliggende Planer for en Skolevirksomhed for Ungdommen, og man vil søge at naa til visse Resultater i den Rigsdagssamling, som nu begynder.

Med Hensyn til Beskæftigelsen har Staten ydet en meget betydelig Indsats og agter at fortsætte i den Udstrækning, som er mulig; men Statsarbejder og Statsstøtte til visse Arbejder kan ikke løse Beskæftigelsesopgaven alene.

Man maa haabe, at Erhvervene vil anstrenge sig for at fastholde de flest mulige Arbejdere, og det gælder ogsaa Landbrugserhvervet, som normalt plejer at formindske Antallet af saavel faste Medhjælpere som Daglejere ved Vinterens Begyndelse. Det vil være en smuk samfundsnyttig Indsats, om dette undgaas ved denne Vinters Indtræden.

Hvad Vareforsyningen og Varepriserne angaar, vil yderligere Foranstaltninger blive iværksat for saa vidt muligt at sikre tilstrækkelige Mængder af saadanne Varer, som er livsfornødne for Befolkningen, ligesom man vil søge at hindre uhjemlede Prisstigninger.

Priskontrolraadet vil blive udvidet og styrket, og der vil blive skredet haardt ind, hvor gældende Bestemmelser overtrædes ved samfundsskadelig Udnyttelse af den herskende Vareknaphed. Antallet af Priskontrolører vil blive forøget, og man vil i særlig Grad have Opmærksomheden henvendt paa de Omraader, hvor en Prisfastsættelse for den enkelte Vare vanskeligt lader sig gennemføre. Med Hensyn til Fisk og Grønsager vil der under Priskontrolraadet blive etableret en særlig Kontrol med sagkyndig Bistand.

For at afbøde den Fordyrelse af de mindrebedrøvedes Husholdning, som skyldes Margarinesalgets Bortfald, vil der blive stillet Forslag om forøget Bevilling til Udstedelse af Smørrabatmærker. Endvidere vil der i Forbindelse med Forslag til Forlængelse af Loven af 31. Oktober 1940 om midlertidige Forbrugsafgifter blive stillet Forslag om udvidet Lempelse af Omsætningskatten paa Manufakturvarer.

Det Lønmodtagere ved Loven af 31. Marts 1941 paalagte Bidrag til Afholdelse af Udgifterne ved Arbejdsfordelingen vil ikke blive foreslaaet forlænget ved Udløbet af Lovens Gyldighedsperiode den 31. Marts 1942. Den fornødne Dækning for disse Udgifter vil derefter blive søgt tilvejebragt ved en Forhøjelse af Indkomst- og Formueskatten.

Det er dernæst under Overvejelse pr. Januar 1942 at søge indført en særlig Pristalsberegning – alene omfattende indenlandske Fødemidler, Brændsel og Belysning samt Husleje –, for at der derigennem kan foreligge et Grundlag for efterfølgende Fastsættelser af Arbejds lønninger m. v. under de nuværende ekstraordinære Forhold.

Af Hensyn til den Nedgang i Mejeriernes Afregningspris til Smørproducenterne, som fremkommer ved, at en forholdsvis større Del af den samlede Smørmængde under den nedadgaaende Produktion aftages paa Hjemmemarkedet til en lavere Pris end Eksportprisen, er det endvidere taget op til Overvejelse at søge gennemført en Ordning, som kan tjene til at afhjælpe Virkningerne af denne for Smørproduktionen uheldige Prisforskydning.

Lovgivningen vil i øvrigt væsentlig blive holdt inden for de af Tid og Forhold afstukne Grænser, saaledes at den almindelige Drift af Statshusholdningen varetages, baade med Hensyn til Økonomien og til det, der sikrer Borgerne Beskæftigelse og Indkomst.

Den Tid, vi er inde i, stiller sine Krav om Samarbejde imellem alle Danske. Den Opgave, som først og fremmest foreligger, nemlig Sikringen af Danmarks Selvstændighed, stiller ogsaa sine Krav til alle om loyal Optræden under den Tilstand, som raader i vort Land. Og saadan Loyalitet er en vigtig Betingelse for at komme til Maalet og for at sikre det danske Folk Frihed og Selvstyre.

Til Samling om de store Opgaver vil Rigsdagen nu øve sin Gerning, og jeg byder den hermed velkommen til Arbejdet.

Jeg foreslaar, at vi indleder vor Gerning med et Leve vort Fædreland, Leve

Danmark.

Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra.

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/thorvald-staunings-tale-ved-rigsdagens-abning-1941>